

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ  
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ім. В. М. КОРЕЦЬКОГО  
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

*Сучасна юриспруденція змізерніла не тільки у своїй науці,  
але і в своїй практиці: все підкорено звичайному казусу, випадку,  
без піднесення його до першооснов юриспруденції, – aequitas особливо.*  
**Василь Синайський**

# **ЕФЕКТИВНІСТЬ НОРМ ПРАВА**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

**Матеріали**

**VII Міжнародної науково-практичної конференції  
(Київ, 17 листопада 2016 року)**

До 140-річчя професора

**Василя  
СІНАЙСЬКОГО  
(1876-1949)**

Київ  
Ніка-Центр  
2016

УДК 34  
ББК 67  
Е94



*Цей збірник виданий за меценатської підтримки шановних*

**Ольги КРАСОВСЬКОЇ**

*та*

**Дмитра ЯЦУКА**



**Ефективність** норм права. Зб. наук. праць. Матеріали VII міжнар. наук.-Е94  
практ. конф. (Київ, 17 лист. 2016 р.) / за заг. ред. Н.М. Пархоменко,  
М.М. Шумила, І.О. Ізарової. – Київ: Ніка-Центр, 2016. – 540 с.

ISBN 978-966-7067-18-2

У збірнику вміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним теоретичним та практичним проблемам ефективності норм права. Ефективність розглядаються з позиції теорії права, а також через призму галузевих наук. Окремо розміщено статті-дослідження біографії та наукової спадщини провідного вченого юриста, професора Василя Синайського (1876-1946), публікується його бібліографія, Лекції з цивільного процесу та ін.

**УДК 34  
ББК 67**

Матеріали друкуються у редакції авторів.

Дизайн обкладинки: О. Разухін

Фото на обкладинці: «Професор В. Синайський (Київ)» люб'язно надане доктором філософії Світланою Ковальчук (Рига, Латвія) з особистого архіву

ISBN 978-966-7067-18-2

© Інститут держави і права  
імені В.М. Корецького НАН України, 2016

мышленным производством были заняты 12,7%. Число ИП на начало 2014 года находилось на уровне 3 511 813 человек. Преследуя цель повысить собираемость страховых взносов, законодатель сделал упор на унифицированный подход, в результате многие ИП не смогли справиться с такой финансовой нагрузкой. Негативный эффект таких законодательных решений очевиден: потери федерального бюджета и массовый уход в теневую экономику. Представляется, что законодатель в процессе правотворчества ставил перед собой совершенно отличимые от итогового результата цели, речь шла о прогнозируемой эффективности правовой нормы, но процессе реализации стало очевидно отсутствие реальной эффективности. Чтобы переломить негативную тенденцию с 1 января 2014 года, в закон были внесены поправки, устанавливающие льготы для ИП с низким уровнем дохода. Так, для тех, чьи доходы не превышают 300 000 руб. в год, страховые взносы стали рассчитываться из одного размера минимальной оплаты труда. В результате установления дифференцированного подхода, удалось существенно замедлить сокращение численности указанной категории граждан, но проблема их ухода в теневую экономику стоит по-прежнему серьезно. Данный пример иллюстрирует необходимость сочетания единства и дифференциации в правовом регулировании в целях обеспечения эффективности правовых норм.

Поиск конструктивных законодательных решений в отношении «самозанятых граждан» продолжается. 1 января 2015 года вступил в силу так называемый закон о налоговых каникулах, ФЗ № 477 от 29.12.2014 «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации»<sup>1</sup>. Согласно указанному документу, индивидуальные предприниматели, которые начинают осуществлять свою деятельность в производственной, социальной и научной сферах, вправе применять налоговую ставку в размере 0 процентов со дня их государственной регистрации в качестве ИП непрерывно в течение двух налоговых периодов. Кроме того, было принято Распоряжение Правительства РФ от 27 января 2015 года № 98-р «О плане первоочередных мероприятий по обеспечению устойчивого развития экономики и социальной стабильности в 2015 году»<sup>2</sup>, которое также предусматривает ряд льгот по части налогообложения для малого и среднего бизнеса. Благодаря упомянутым нормативно-правовым актам появился стимул для регистрации своего бизнеса и число зарегистрированных ИП выросло на 14% по сравнению с декабрем 2014 года, но возникла проблема в части отсутствия формирования пенсионных прав, указных граждан, что опять привело к дисбалансу интересов.

Приведенные примеры подчеркивают актуальность анализа эффектив-

---

<sup>1</sup> Федеральный закон от 29.12.2014 N 477-ФЗ «О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации» // СЗ РФ, 05.01.2015, N 1 (часть I), ст. 30.

<sup>2</sup> Распоряжение Правительства РФ от 27 января 2015 г. N 98-р О плане первоочередных мероприятий по обеспечению устойчивого развития экономики и социальной стабильности в 2015 г. (с изменениями и дополнениями) // СЗ РФ, 02.02. 2015 г. N 5 ст. 866.

## ЕФЕКТИВНІСТЬ НОРМ ПРАВА

ности правових норм, применительно к категории «самозанятые граждане». Представляется верным согласиться с В.П. Казимирчуком, который связывал эффективность права с отражением экономических, духовных потребностей и интересов классов и общества в целом, направленностью на охрану прав и свобод личности<sup>1</sup>. Анализ части проблем в области эффективности правового регулирования прав указанной категории показал, что действующие в нашей стране механизмы и инструменты законодательного и практического регулирования несут неоднородный характер. Задача законодателя и научного сообщества: найти грань в части соотношения формирования пенсионных прав «самозанятых граждан» без налогового давления на зарождающийся бизнес.

**В'ячеслав Васецький,**

*к.ю.н., науковий співробітник*

*Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України*

## ЕФЕКТИВНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ПРАВА В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ УМОВАХ

**П**роголошення Україною своєї незалежності в 1991 р., конституційне закріплення її статусу як соціальної, демократичної, правової держави, події Революції Гідності, визначення стратегічного курсу на входження до Європейського Союзу. Відповідно, реформаторські зміни в державі, які спричинені згаданими вище подіями, обумовили об'єктивну необхідність вдосконалення національної правової системи, здатної забезпечити життєдіяльність нашої країни в сучасних демократичних формах. Сприяття досягненню зазначених перетворень, глибинних за своєю сутністю, повинне право – складна і багатогранна сфера, що має своєю метою врегулювання суспільних відносин шляхом пізнання та оцінки правових потреб суспільства і держави, створення законів, законодавства в умовах правової системи, що реформується.

Розглядаючи новітні процеси реформування у вітчизняному суспільстві, Н. Оніщенко чітко зауважує, що слід звертати якомога більше уваги на таке явище як право. При цьому автор зазначає, що власне право виступає і як об'єкт реформування (від досконалості права, його дієвості, конструктиву залежить проведення реформ), і як чинник, засіб реформування суспільних відносин і відображення досягнутих результатів, а також їх унормування і відповідне закріплення. Саме в такий спосіб право повинно віддзеркалювати сьогодні виклики часу та вимоги сучасного громадянського суспільства; а також проводити в життя ті зміни, які потребує і громадянське суспільство, і пересічна людина<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> Казимирчук В.П. Социальный механизм действия права // Советское государство и право. 1970. №10. С.37.

<sup>2</sup> Оніщенко Н. М. Право як об'єкт і чинник реформаторських змін в сучасному суспільстві / Н. М. Оніщенко // Білетень Міністерства юстиції України. – 2016. – № 2. – С. 22.

Право повинно виступати тією виміральною величиною, яка реагує на швидкоплинні зміни в суспільстві. В цих умовах особливо великого значення набувають: 1) дієвість норм права; 2) відчуття захищеності кожної людини; 3) гарантованості прав і законних інтересів людини; 4) протистояння сваволі в процесі упорядкування суспільних відносин; 5) безсумнівної дії механізмів щодо впровадження правового порядку в усіх сферах суспільного життя; 6) гарантування та забезпечення систем безпеки, що пов'язана із соціальною дійсністю.

Звідси, Н. Оніщенко справедливо зазначає, що право має бути пов'язано з глибинними потребами та інтересами людей щодо упорядкування громадського і приватного життя. Саме право повинно містити в собі гарантії прав і свобод особистості, гуманізм, соціальну справедливість, історичний колорит та стабільність суспільних інтересів<sup>1</sup>.

Враховуючи зазначені вище положення, зауважимо, що об'єктивно викристалізовується проблема ефективності права. Від ефективного впровадження і реалізації настанов права та його конструктивізму залежить також виконання демократичною державою ролі посередника, що влаштовує інтереси всіх. Цей елемент є дуже важливим, оскільки останнім часом ми можемо спостерігати гостру напругу в міжнародних відносинах та активізацію рівня напруження у відносинах між різноманітними соціальними групами. Тому в сучасних складних умовах, на нашу думку, перегляду потребує не лише окремий державно-правовий елемент, а весь державно-правовий механізм, який ставить під загрозу інтереси людства та відношення до кожної людини.

Суспільні деформації викликають зміни у суспільстві, правотворчі процеси, на які впливають такі чинники: 1) розвиток економічних відносин в державі; 2) політичні аспекти; зокрема, відносини між органами, які належать до різних гілок державної влади, а також дія механізму стримувань і противаг; 3) громадська думка та ідеологічні основи суспільного життя; 4) процеси правового лобювання; 5) зобов'язання конкретної держави, як учасниці міжнародного співтовариства, дотримуватись міжнародних стандартів з питань забезпечення прав і свобод людини і громадянина; 6) реалізація стратегічного курсу державного утворення на інтеграцію до міжнародних структур, що включає адаптацію національного законодавства до норм правової системи тієї міжнародної структури, куди відбувається інтеграція.

Отже, усвідомлення вагомості зазначених чинників та їхнього безпосереднього впливу на встановлення правового регулювання системи організації законотворчої діяльності буде сприяти правильному вибору адекватного інструментарію для досягнення поставленої мети<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> Там само. С. 22.

<sup>2</sup> Богачова О.В. Законотворчий процес в Україні: проблеми вдосконалення/ Богачова О.В. – Дис. канд. юрид. наук: 12.00.01.– Інститут законодавства Верховної Ради України. – К., 2006. – С. 14-16.

Соціально-демократичний розвиток держави, конституційне гарантування прав і свобод людини, визнання принципу верховенства права зумовлюють обов'язковий характер застосування певних керівних засад у правотворчому процесі, інакше кажучи, утвердження принципів творення права. Надійним фундаментом, який сприяє правильному науковому розумінню творення права, є підвищення якості змісту українського законодавства, його тлумачення і застосування, стабілізації і впорядкування конституційного правопорядку, є принципи законотворчої діяльності.

Демократичні процеси, що відбуваються в сучасній Україні, потребують чіткої, узгодженої та регламентованої дії, відповідних складників правової системи. При цьому одним з головних чинників виступає удосконалення законодавчої бази в напрямку розвитку та становлення інституту захисту прав людини, як одного з основних пріоритетів правової держави.

У зв'язку з цим актуальною проблемою є удосконалення законодавчої бази в напрямку розвитку та становлення інституту захисту прав людини як одного з основних пріоритетів правової держави. Права та свободи людини, взаємодія суспільства і держави завжди мали практичне значення, оскільки без урахування цієї взаємодії неможливо було б встановити в суспільстві порядок, необхідний для пануючої еліти або для демократично обраних представників народу<sup>1</sup>.

На сьогодні, на жаль, спостерігаються процеси гальмування позитивних демократичних перетворень. Це проявляється у нівелюванні боротьби з корупцією, правовому нігілізмі та правової демагогії.

Отже, можна констатувати, що проблемними залишаються питання про: 1) якість права молодих Європейських держав, зокрема України; 2) захист права у цих молодих державах; 3) перспективи розвитку громадянського суспільства та його будівництва у тих державах, які ще не стали на цей шлях.

**Сергій Венедіктов,**  
*доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри трудового права  
та права соціального забезпечення  
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*

### **ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ**

**Т**рудовий договір, будучи сформованим наприкінці XIX сторіччя, на цей час гідно обіймає центральне місце в положеннях трудових систем будь-якої розвиненої країни світу, адже саме на нього вимогами сьогодення покладена важлива соціальна функція – бути регулятором порядку виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин. Не виключенням з цього правила є також і Великобританія, в якій договірне регулювання праці історично отри-

---

<sup>1</sup> Дія права: інтегративний аспект. Монографія/ Відп. ред. Н.М.Оніщенко. – К.: Видавництво “Юридична думка”, 2010. – С. 268.